

LEDENVERGADERING VAN WOENSDAG 10 APRIL 1974.

Circa 50 personen mocht de voorzitter, de heer Chr. van Schijndel verwelkomen bij de ledenvergadering van onze Heemkundekring op woensdag 10 april 1974 in Hotel De Kroon.

Een speciaal woord van welkom richtte hij tot de heer en mevr. Schreurs-Janssen, die namens de Contactcommissie van Brabants Heem deze vergadering bijwoonden. Verder mocht hij verwelkomen de heer Jean Bergé en zijn charmante dochter Marie-Claire uit Breda, die deze avond naar Gemert gekomen waren om een en ander te vertellen over de mode, speciaal sinds de laatste 200 jaar (vanaf de Franse Revolutie) en om de historische costuums te laten zien, zoals ze vanaf die tijd gedragen werden.

De voorzitter gaf daarna het woord aan de heer Jean Bergé die een inleiding zou houden op hetgeen er verder deze avond te zien zou zijn. Als eigenaar van een herenmodezaak en als bestuurslid van de Heemkundekring in Breda heeft de heer Bergé al sedert lange tijd veel belangstelling voor de geschiedenis van de mode, speciaal de herenmode. Hij heeft daarvan dan ook bijzondere studie gemaakt en in de loop der jaren een groot aantal historische costuums verzameld. Omdat zijn dochter zich eveneens op de studie van historische costuums is gaan toeleggen, speciaal wat betreft de damesmode, is er uit deze combinatie een avondvullende show ontstaan.

Bij de studie van de mode vraagt men zich allereerst af: vanwaar komen de verschillende veranderingen in de mode in de loop der tijden. Deze zijn o.a. een gevolg van de seizoenwisselingen; men had in de winter andere en warmere kleding nodig dan in de zomer.

Ook de hogere of lagere stand en de maatschappelijke positie, die men bekleedde, werkten er aan mee. Militairen onderscheidden zich van "gewone burgers" door hun kleding, mensen verbonden aan spoorwegen, posteries, waterschappen enz. droegen een costuum, dat hen onderscheidde van anderen.

Er waren officiële voorschriften, hoe lang bv. de slepen van de adellijke en niet-adellijke dames mochten zijn. De standen, die op de maatschappelijke ladder het hoogste stonden gaven de toon aan in de mode; zij beschikten meestal over geld en arbeidskrachten, die de costuums moesten maken. Vanzelfsprekend probeerden ook zij, die op een lagere trap stonden,

de mode van de hogere standen na te volgen; al waren de stoffen die zij gebruikten, minder kostbaar en de afwerking eenvoudiger.

Naast het standsbewustzijn was er een tweede factor, die tot de veranderingen in de mode meewerkte: de ijdelheid, de zucht om zich mooier te kleden dan anderen. Men zocht steeds naar mooiere stoffen, versieringen, passementen enz. om anderen de ogen uit te steken.

Een ander belangrijk accent en drang tot verandering was dat men op bepaalde vormen was uitgekeken. Ook het verlangen van jongeren om anders gekleed te gaan dan ouderen werkte hieraan mee. Een mens heeft maar een beperkt aantal mogelijkheden tot verandering in de kleding. En zo probeert hij zijn eigen persoonlijkheid zo voordelig mogelijk te laten uitkomen.

Terwijl de heer Bergé zich verwijderde voor de eerste show, nam zijn dochter Marie Claire (18) het woord om een en ander te vertellen over de damesmode. Was het vroeger zo, dat de heren de toon aangaven in de mode - zij waren immers de heren van de schepping -, met de Franse Revolutie, die op zoveel gebieden andere ideeën bracht, veranderde dit en sinds die tijd schreven de dames voor, wat er aan kleding moest gedragen worden en in welke vorm.

Zij gaf daarna een kort overzicht van de geschiedenis van de kleding. Bij de Grieken en Romeinen was de kleding van de man het voornaamste en de kleding van vrouwen en mannen scheelde slechts weinig. In de keizerstijd tot + 400 deed de kleding van de keizerinnen haar invloed gelden op de mode die echter in de Bourgondische tijd (+ 1000) weer verloren ging ten gunste van de mannen. Renaissance en barok streven naar meer gelijkheid tussen man en vrouw, ook in de kleding. Als ten tijde van de Lodewijken de herenkleding eenvoudiger en meer eenvormig wordt, o.a. wegens critiek van de lagere standen krijgen de dames weer haar kans, die ze dan ook goed benutten.

Uit het betoog van Marie-Claire kwam vooral duidelijk naar voren, hoezeer de ^{tijds}omstandigheden en de economische toestand en meer of minder welvaart hun invloed hebben doen gelden op de mode, zoals het gebruik van meer of minder kostbare stoffen, verschillende versieringen, de vorm van de kledij, waar men bij meer eenvoudige vormen minder stof nodig had. Ook

het "maakloon" zal hierbij wel een rol hebben gespeeld, daar alles met de hand gemaakt moest worden.

Daarna werden door de heer Bergé en zijn dochter een groot aantal costuums geshowd in alle soorten en modellen, allemaal originele stukken, zoals ze indertijd door de dames en heren gedragen werden. Er waren er bij van circa 200 jaar oud, die er nog puntgaaf uitzagen. Pandjassen in diverse kleuren met kuitbroeken, laarzen en hoge hoeden met een brede rand; rokken met Napoleonsteek, kantwerk langs de mouwen en witte jabot. Een grote snor completeerde het geheel. Van dit soort kleding vindt men tegenwoordig nog een en ander terug in de zgn. hof- en galacostuums.

Hoezeer de dames geprobeerd hebben er zo voordelig mogelijk uit te zien, bleek uit de prachtige lange jurken met groot decoleté en waaijer, waarmee geheimitaal kon worden "gesproken" door de manier, waarop deze gehanteerd werd.

Rond 1820 begint ook de Engelse mode meer invloed te krijgen; de dames dragen wijde jurken met pofmouwen of lange wijde mouwen, waarbij de schouders worden opgevuld om de taille smaller te laten lijken. Hieruit kwam de crinolin voort, grote hoepelrokken rustend op ringen. De heren droegen een lange smalle pantalon, de klepbroek, die tot voor enkele tientallen jaren in onze streken nog steeds werd gedragen.

Opvallend was ook de kleding van de "Aanzegger"; lange zwarte jas met korte cape, hoge zwarte hoed en de vadermoeder: een hoge witte stijve boord rondom de hals. Daar werd een frontje bij gedragen.

Diverse andere sjeike en originele costuums uit de verschillende tijden werden er geshowd. Rond 1920 begint ook de mode uit America een woord mee te spreken; korte rokken en kort kapsel voor de dames. Ook het gebruik van de fiets heeft de dameskleding beïnvloed. De vleeskleurige kousen wekten protest evenzeer als de jurken met een spie en korte mouwen; dit kon het gebruik daarvan echter niet verhinderen. Tijdelijk zien we dan nog de new look van Dior met de lange wijde rok om over te gaan in maxi en mini en de tegenwoordig algemeen gedragen damespantalon.

De voorzitter dankte de heer Bergé en zijn dochter voor het showen van de vele mooie costuums en de lessen in de geschiedenis zo tussendoor gegeven, waarna sluiting.

T. H. J. Pennings.